

İZMİR 1 NO.LU F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/26

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 8/5/2024 tarih ve 2024/484 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler	3
B. Personel.....	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar	3
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	3
A. Fiziksel Koşullar	4
B. Yönetim ve Personelin Tutumu	6
C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri.....	7
D. Beslenme	7
E. Sağlık	8
F. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri	9
G. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler	10
H. Dış Dünya İle Etkileşim	11
IV. TAVSİYELER	12
A. Değerlendirme.....	12
B. Tavsiyeler.....	12
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	12
2. İzmir İl Jandarma Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye	14
3. İzmir İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye	14
4. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiye.....	14

KISALTMALAR

- ACEP** : Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

5. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Anılan görevin icrası kapsamında 22/8/2023 tarihinde İzmir 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... ve Psikolog ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; TIHEK Heyeti tarafından, UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti koşulların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeler sırasında sağlık servisi, psiko-sosyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, atölyeler, kamera odası, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiştir. Buradaki incelemelerin ardından İdareden mahpusların yerleşim planına ilişkin belge üzerinden, İdarenin dahli olmadan özellikle farklı suç türünden mahpusların bulunduğu koşullar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TIHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personelden kimse koşullarda bulunmamıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 9/1/2023 tarihli ve 2023/03 sayılı Kurul kararı ile Başkanlık makamının 11/8/2023 tarihli ve 25501 sayılı oluruna istinaden 22/8/2023 tarihinde, İzmir 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümsüzlüleri ifade etmektedir.

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. İzmir'in Buca İlçesinde bulunan Kurum 2001 yılında faaliyete geçmiştir.

10. Toplam 17662 metrekare alan üzerine kurulu olan Kurumda, tek kişi kapasiteli 59 koğuş, 3 kişi kapasiteli 103 koğuş, 2 mahpus kabul koğuşu, 1 revir koğuşu, 1 iç hizmetler koğuşu olmak üzere toplam 166 koğuş bulunmaktadır.

11. Kurumda 2 adet doku hasarı ve travma önleyici oda³ bulunmaktadır.

12. Kurumda; 1 adet kapalı spor salonu, 2 adet açık spor salonu, 6 adet derslik, 30 adet kapalı görüş kabini, 3 adet atölye, 4 adet açık görüş salonu, 2 adet aile görüşme odası, 6 adet avukat görüşme odası, manevi rehberlik odası, kütüphane, toplantı salonu, personel yemekhanesi, revir, psiko-sosyal servis odası, merkez kontrol odası ve kantin bulunmaktadır.

13. Kurumda 7/24 esasına göre kayıt yapan toplam 412 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır.

B. Personel

14. Kurumda; 1 kurum müdürü, 2 kurum ikinci müdürü, 2 idare memuru, 1 dış hekimi, 1 ambar memuru, 2 psikolog, 1 sosyal çalışmacı, 6 memur, 1 sıhhi tesisatçı, 2 öğretmen, 2 bilgisayar işletmeni, 3 sağlık memuru, 1 kaloriferci, 5 infaz ve koruma baş memuru, 142 infaz ve koruma memuru olmak üzere toplam 172 personel görev yapmaktadır.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar

15. Ziyaret tarihinde Kurumda 308'i hükümlü, 33'ü tutuklu ve 61'i hükümsüz olmak üzere toplam 402 mahpus bulunmaktadır.

16. Kurumda 4 yabancı mahpus bulunmaktadır.

17. Kurumda kronik hastalığı olan 35 mahpus bulunmaktadır.

18. Kurumda kadın ve çocuk mahpus bulunmamaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

³ Yumuşak oda veya süngerli oda olarak da bilinmektedir.

A. Fiziksel Koşullar

19. Kurumun kapasitesi 368 kişi olup ziyaret tarihi itibariyle Kurumda 402 mahpus kalmaktadır. İdare Kurumun, kapasitesinin üzerinde mahpus barındırdığını, mahpusların suç türüne göre koşullara yerleştirildiğinden koşullardaki yoğunlukların farklı olduğunu belirtmiştir. Kurumda kapasitesi üzerinde mahpus bulunmasına rağmen Ziyaret Heyetinin koşullarda yaptığı incelemede her mahpusun yatak ve ranzasının olduğu ve yerde yatan mahpus olmadığı gözlemlenmiştir.

20. Kurumun ısıtılması, yakıt olarak doğalgaz kullanılan kalorifer sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Görüşme yapılan mahpuslardan bazıları, kış mevsiminde kalorifer arızaları yaşandığı ve bu durumun sık tekrar ettiği, kış aylarında ısınmada sorunlar yaşandığı şikâyetinde bulunmuştur. İdare, kış aylarında kalorifer sisteminde dönemsel sorunlar yaşandığını doğrulamış ve konuyla ilgili gerekli onarım işlemlerini acil bir şekilde yapmaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

21. Kurumdaki bütün koşullar için havalandırma alanı bulunmaktadır. İdare, havalandırma kapılarının normal infaz rejimine tabi mahpuslar için sabah sayımıyla birlikte açıldığını ve hava kararınca kapatıldığını, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına tabi mahpuslar için ise mevzuattaki süreler dikkate alınarak kapıların açılma saatlerinin belirlendiğini ve söz konusu kişilerin kapılarının en geç saat 17.00'da kapatıldığını ifade etmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, havalandırma alanlarının sabah saatlerinde açıldığını ve akşam saat 17.00 civarında kapandığını beyan etmiştir.

22. Koşulların her birinde tuvalet ve banyo bulunmaktadır. Ayrıca tekli koşullar hariç, diğer bütün koşullarda mutfak alanı da bulunmaktadır.

23. İdare, her mahpus için günlük 100 litre sıcak su, 150 litre soğuk su olmak üzere toplam 250 litre suyun koşu güncel mevcutları dikkate alınarak koşu otomatlarına aktarıldığı ve mahpusların 7/24 suya erişim olanaklarının bulunduğu bilgisini paylaşmıştır. Mahpuslar ise günlük kişi başı 250 litre su kotalarının olduğunu, suya erişim konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını, verilen sıcak su miktarının ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğunu ifade etmiştir.

24. İdare, her mahpusa bir adet nevresim takımı, bir adet battaniye ve bir adet yastık verildiğini; ayrıca kış aylarında her mahpusa ikinci bir battaniye sağlandığını ifade etmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar; her mahpusun yatak, yastık, nevresim, battaniye ve dolabının

olduğunu beyan etmiştir. Söz konusu durum Ziyaret Heyeti tarafından yapılan koğuş ziyaretlerinde gözlemlenmiştir.

25. Koğuşların temizliği mevzuat gereğince⁴ mahpuslar tarafından gerçekleştirilmekte olup koğuşların genel olarak temiz olduğu görülmüştür.

26. Koğuşlarda çalışır durumda olan acil durum butonları mevcuttur.

27. Doku hasarı ve travma önleyici odalarda yapay havalandırma, yapay ve doğal aydınlatma imkânının olduğu, yapay aydınlatmada kullanılan ampulün kırılmaz camla korunduğu gözlemlenmiştir. Odaların birinin havasız olduğu ve odada ağır bir koku olduğu hissedilmiştir. Odalarda kamera bulunmakla birlikte kameranın mahpusların mahremiyetini ihlal edecek şekilde tuvaletin olduğu bölümü görüntülediği görülmüştür. Oda kayıt defterinin düzenli olarak tutulduğu tespit edilmiştir.

28. Ziyaretçi arama odalarından birisinin kadın ziyaretçilere, diğerinin ise erkek ziyaretçilere tahsis edildiği, odalarda askılık olduğu ve odaların temiz olduğu görülmüştür.

29. Kurumda iki eş görüş odası bulunmakta olup, odalardan birinin su bastığı için kullanılamaz durumda olduğu gözlemlenmiştir. Odalarda banyo ve tuvalet mevcuttur. Odalarda elbise dolabı, televizyon, buzdolabı ve yatak olduğu görülmüş; buna ek olarak acil durum butonu bulunduğu ve çalışır vaziyette olduğu test edilmiştir. Odaların, uzun süre kullanılmamasından dolayı temiz olmadığı gözlemlenmiştir. İdare, eş görüşmelerinin pandemi öncesi dönemde düzenli olarak yapıldığını ve eş görüşme odalarının kullanıldığını, pandemiyle birlikte alınan önlemler kapsamında eş görüşmelerinin askıya alındığını ancak mevcut durumda odaların kullanılmasında herhangi bir engel olmadığını ifade etmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, mahpuslar pandemi sonrası dönemde eş görüşme odalarını kullanmadıklarını belirtmiş, İdare de pandemi sonrası dönemde eş görüşme ödülü alan mahpusun olmadığını bu yüzden odaların kullanılmadığını ifade etmiştir.

30. Kurumdaki koğuşlarda ve koğuş ortak alanlarında kamera bulunmamakta, havalandırma avlularında ise kamera bulunmaktadır. Ziyaret Heyetinin yaptığı incelemede sadece bir koğuşun avlusunu gösteren kameranın bozuk olduğu diğer kameraların çalıştığı, kameraların gündüz ve gece görüşlerinin net olduğu tespit edilmiştir. Kamera kayıtlarının geriye dönük 75 güne kadar izlenebildiği test edilmiştir.

⁴ 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Sağlığın korunması kurallarına uyma başlıklı 27. Maddesi; "Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum yönetimine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır."

31. İdare, kantinde satılan ürünlerin listelerinin ve satış fiyatlarının güncel olarak mahpusların bulunduğu koğuşlara dağıtıldığı bilgisini vermiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmede mahpuslar, kantin ürünlerine erişimde herhangi bir sorun yaşamadıklarını ancak kantinde ürün çeşitliliğinin az olduğunu belirtmişlerdir. Ziyaret Heyetinin kantinde yaptığı incelemede, ürün çeşidinin oldukça fazla olduğu, temel ihtiyaç maddesi olarak kabul edilen ürünlerin satışının yapıldığı, glutensiz, şekersiz, vegan beslenmeye uygun ürünlerin de kantin ürünleri arasında bulunduğu gözlemlenmiştir. Ürünlerin son kullanma tarihlerinin geçmediği, bozulma özelliği olan ürünlerin uygun saklama koşullarında muhafaza edildiği görülmüştür. Kantinde haftada bir defa taze meyve ve sebze satışı yapıldığı ve buna ek olarak mahpusların haftada bir gün dış kantin imkânlarının olduğu öğrenilmiştir.

32. Kurumda çamaşırhane bulunmamaktadır. Mahpuslar kıyafetlerini kendi imkânlarıyla elde yıkayıp kurutmaktadır. İdare, elde yıkamanın deri ve cilt hastalıkları yönünden zararlı olacağını doktor raporuyla belgeleyen mahpusların kıyafetlerinin, Buca Açık Ceza İnfaz Kurumunda yıkattırıldığını ifade etmiştir. İdare ayrıca Bakanlıkla, Kurumda çamaşırhane kurulmasıyla ilgili görüşme içerisinde oldukları bilgisini paylaşmıştır.

33. Kurumda yangın söndürme sistemi bulunduğu, ziyaretten iki ay önce yangın tatbikatı yapıldığı ifade edilmiştir. Koridorlarda yangın söndürme tüpleri ve yangın tahliye hortumları olduğu görülmüştür.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

34. İdare, Kuruma hükmü kesinleşerek, tutuklanarak veya başka ceza infaz kurumlarından nakil yoluyla gelen mahpusların aramalarında, kişinin tek kullanımlık önlük verilerek arama odasına alındığı, öncelikle bedenin üst kısmındaki giysilerin çıkartıldığı, bedenin üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra bedenin alt kısmındaki giysilerin çıkartılarak aramanın yapıldığı bilgisini vermiştir. Ziyaret Heyetinin arama odalarında yaptığı incelemede, odalarda arama önlüklerinin yer aldığı ve askılıklar olduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından detaylı arama formları incelemiş ve formların mevzuata uygun bir şekilde eksiksiz doldurulduğu gözlemlenmiştir.

35. İdare, mahpusların Kuruma ilk girişlerinde öncelikle geçici koğuşlara yerleştirildiğini; İdare ve Gözlem Kurulunun mahpus dosyası üzerinde yaptığı incelemeden sonra mahpusun suç tipine uygun koğuşa yerleştirildiğini ifade etmiştir. İdare, koğuş yerleştirilmelerinde yaşlı mahpusların durumuna ayrıca özen gösterdiklerini belirterek yaşlı

mahpusları, klozet bulunan koğuşlara yerleştirdikleri bilgisini vermiştir. Söz konusu durum yapılan koğuş ziyaretlerinde Ziyaret Heyeti tarafından da müşahede edilmiştir.

36. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların tamamı, infaz ve koruma memurlarının kendilerine yönelik davranışlarından memnun olduklarını, infaz ve koruma memurlarının sorunlarını çözmekte kendilerine yardımcı olduklarını, kendilerine karşı fiziksel veya sözlü herhangi bir kötü muamele olmadığını ifade etmiştir.

37. İdare, Kurum personelinin hizmet içi eğitimi kapsamında insan hakları eğitimi aldığı bilgisini paylaşmıştır.

C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

38. İdare, Kurum içi dilekçelerin, sabah sayımında dilekçe kontrolü yapan görevliler tarafından günlük olarak alındığı, dilekçenin konusu ve mahiyeti açısından tasnif edilerek Kurum nöbetçi müdürü tarafından ilgili birimlere havale edildiği, talep olması durumunda dilekçe çıkış numaralarının dilekçe fotokopisinin üzerine yazılarak kendilerine verildiği bilgisini paylaşmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde mahpuslar, dilekçelerin sabah sayımı sırasında görevliler tarafından toplanıp sıraya konulduğunu, talep edenlere dilekçe numarası verildiğini ve İdarenin genel olarak dilekçelerine cevap verdiğini belirtmişlerdir.

39. İdare tarafından, sayımların sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa yapıldığı, olağanüstü durumlarda ise günün her saatinde sayım yapıldığı bilgisi paylaşılmış; görüşme yapılan mahpuslar tarafından da söz konusu durum teyit edilmiştir.

40. İdare, son bir yıl içerisinde Kurumda mahpuslar arasında 25 adli vakanın yaşandığını belirtmiştir. İdare, ayrıca son bir yıl içerisinde mahpuslar tarafından işkence ve kötü muamele iddiasıyla ilgili herhangi bir şikâyet olmadığı bilgisini vermiştir.

D. Beslenme

41. İdare tarafından, yemeklerin günlük iâşe bedeli kapsamında üç öğün şeklinde verildiği, yemeklerin Buca Açık Ceza İnfaz Kurumunda pişirilerek getirildiği, yemeklerin miktarı ve çeşitliliğine önem verildiği belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpusların bir kısmı, yemeklerin tadının iyi olmadığı, bakliyat yoğunluklu yemeklerin çıktığı ve yemeklerin yetersiz olduğu şikâyetinde bulunmuştur. Ziyaret Heyeti de, inceleme sırasında öğle yemeğini Kurumda yemiş ve öğle yemeğinin lezzeti, kalitesi ve doyuruculuğu Heyet tarafından yeterli bulunmuştur. Ayrıca geriye dönük yemek listelerinde yapılan incelemede yemeklerin et, sebze

ve bakliyat bakımından çeşitlilik gösterdiği fakat sabah kahvaltısında verilen yemek menüsünün doyuruculuğunun yetersiz olduğu değerlendirilmiştir.

42. İdare, özel beslenme ihtiyacı olan (alerji, şeker hastalığı, tansiyon hastalığı, vejetaryen vb. durumlar) mahpuslar için durumlarına uygun yemekler hazırlandığı bilgisini vermiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslar için durumlarına uygun diyet yemekleri hazırlandığını belirtmiştir. Bazı mahpuslar ise diyet yemeklerinde çeşitlilik sorunu yaşadıklarını ancak durumu İdareye ilettikten sonra çözüldüğünü ifade etmiştir.

43. İdare tarafından, mahpusların içme suyu ihtiyacının şebeke suyuyla karşılandığı, buna ek olarak mahpusların kantinden de ambalajlı içme suyu temin edebildikleri bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret Heyetinin yaptığı evrak incelemesinde, Kurumda kullanılan suyun analizinin düzenli olarak yapıldığı en son analizin Kurum İdaresinin talebi üzerine İl Sağlık Müdürlüğü tarafından 11/5/2023 tarihinde yapıldığı ve analiz sonucunun İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğe uygun olduğu tespit edilmiştir.

E. Sağlık

44. Kurumun sağlık biriminde 1 hekim, 1 diş hekimi, 3 sağlık personeli ve 1 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. Hekim Buca İlçe Sağlık Müdürlüğü tarafından görevlendirmiş olup haftanın 2 günü (salı ve perşembe günleri) ve yarım gün Kurumda hizmet vermektedir. Diş hekimi Kurum personeli olup haftanın 5 günü mesai saatleri içerisinde hizmet vermektedir.

45. İdare, hekimin sadece 2 gün görevlendirilmesinden dolayı mahpusların revire çıkma taleplerinin bu 2 günde yoğunlaştığı, kronik hastalığı bulunan mahpuslara öncelik tanındığı bilgisini vermiştir. Görüşme yapılan mahpuslar ise hekimin sadece salı ve perşembe günleri hasta kabul ettiğini bu yüzden bazı zamanlar muayene olmak için birkaç gün beklemek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

46. İdare tarafından, kronik hastalığı bulunan mahpusların kontrollerinin düzenli olarak yapıldığı, doktor tarafından reçete edilen ilaçların personel tarafından temin edilip hastalara teslim edildiği bilgisi verilmiştir. İdare ayrıca mahpuslara bırakılması sakıncalı olan ilaçların personel tarafından günlük olarak kontrollü bir şekilde mahpuslara verildiği bilgisini paylaşmıştır. Sağlık görevlileriyle yapılan görüşmede, ilaçların temin edilmesi konusunda herhangi bir problem yaşanmadığı ifade edilmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar da, İdare ve sağlık personellerinin duruma ilişkin açıklamalarını teyit etmiştir.

47. İdare, hekim tarafından hastaneye sevki uygun görülen mahpusların jandarma personeli tarafından hastaneye götürüldüğü ve sevk günlerinin jandarma personel sayısına göre değişiklik gösterdiği bilgisini paylaşmıştır. Görüşme yapılan mahpusların büyük çoğunluğu, hastane sevklerinde sorun yaşanıldığı ve sevklerin geç yapıldığı şikâyetinde bulunmuştur. İdare, sevklerde jandarmanın iş yoğunluğu ve personel eksikliği gibi nedenlerden dolayı zaman zaman aksamaların yaşandığını belirtmiştir.

48. Ziyaret Heyeti tarafından sağlık servisinde yapılan incelemede, serviste acil bir müdahale için gerekli teçhizatın olduğu, tıbbi aletlerin kalibrasyon işlemlerinin düzenli olarak yapıldığı, kullanılan ilaçların son kullanma tarihlerinin geçmediği, sağlık hizmetlerinden yararlanma talebine ilişkin dilekçelerin düzenli olarak arşivlendiği, yapılan muayene işlemlerinin muayene kayıt defterlerine günlük olarak işlendiği ve kayıtların aynı zamanda elektronik ortama da aktarıldığı ancak bazı muayene taleplerinin geç karşılandığı görülmüştür.

49. Kurum dış servisinde, diş çekme, dolgu, diş temizleme gibi tedavi hizmetleri verilmekte olup bunun için gerekli ekipman mevcuttur. Serviste düzenli olarak diş muayenesi ve tedavi işlemlerinin yapıldığı, mahpusların dosyalarının ve muayene taleplerine ilişkin dilekçelerin düzenli bir şekilde tutulduğu görülmüş ve serviste son kullanma tarihi geçen malzeme olmadığı tespit edilmiştir. Görüşme yapılan mahpusların büyük çoğunluğu, diş muayene ve tedavilerinin sorunsuz bir şekilde yapıldığını belirtmiştir.

F. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

50. Psiko-sosyal serviste 2 psikolog, 1 sosyolog ve 3 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır.

51. Psiko-sosyal servisin, Kuruma yeni gelen mahpuslarla ilk 3 gün içerisinde görüşme gerçekleştirdiği, görüşmede kişilerin genel bilgileri, varsa daha önce yaşadığı psikolojik rahatsızlıkları, gördüğü tedaviler ve madde bağımlısı olup olmadığı gibi hususlar öğrenilerek bu bilgilerin ilk görüşme formuna işlediği anlaşılmıştır.

52. İdare, mahpusların psiko-sosyal servisle görüşme taleplerini dilekçeyle iletmediği, bu kapsamda Kurumun psiko-sosyal servisinin dilekçe talepleri doğrultusunda sene başından itibaren 821 bireysel görüşme yaptığı bilgisini paylaşmıştır.

53. Kendileriyle görüşme yapılan mahpusların büyük bir çoğunluğu, taleplerini dilekçeyle iletmeleri durumunda psikolog ile görüştürüldüklerini ancak görüşme sırasında infaz ve koruma memurlarının da bulduklarını ifade etmişlerdir.

54. Psiko-sosyal servisin, kriz durumunda olan (kendine zarar verme hali ya da yakınlarından birisinin kaybı gibi durumlarda) mahpuslarla özel görüşmeler yaparak psikolojik destek sağladığı, intihar ve risk grubunda olan mahpuslarla takip esaslı psiko-sosyal bireysel görüşmeler yaptığı, bu kapsamda intihara meyilli 22 mahpusun düzenli olarak takip edildiği anlaşılmıştır.

55. İdare, psiko-sosyal servisin mahpuslara yönelik grup çalışmaları yaptıkları, bu kapsamda yıl içerisinde Önce Düşün Programı, Aile İçi Şiddeti Önleme ve Müdahale Programı ve Terör Suçları ile Mücadele Programı düzenlendiği bilgisini paylaşmıştır.

G. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki ve Sportif Faaliyetler

56. İdare, sportif faaliyetler kapsamında her mahpusun açık görüş haftası dışındaki diğer haftalarda, her hafta 40 dakika olacak şekilde açık ve kapalı spor salonuna çıktığı bilgisini vermiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, ayda bir defa kapalı spor salonuna, iki defa da açık spor salonuna 40 dakika süreyle çıkarıldıklarını ifade etmişlerdir.

57. Ziyaret Heyetinin kapalı spor salonunda yaptığı incelemede; futbol, basketbol ve voleybol oyunları için gerekli ekipman bulunduğu görülmüştür. Görüşme yapılan mahpuslardan bazıları kapalı spor salonunda masa tenisi oynama imkânının sağlanması talebinde bulunmuşlardır.

58. Koğuşlarda bulunan televizyonlarda müzik, belgesel, haber ve sinema kanalları dâhil olmak üzere 43 televizyon kanalının mevcut olduğu anlaşılmıştır. Televizyonda ayrıca merkezi yayın yapan bir kanalın olduğu, kantin ürün ve fiyat listelerinin bu kanal aracılığıyla da mahpuslara duyurulduğu gözlemlenmiştir.

59. İdare, Kurum kütüphanesinde 7400 kitabın olduğu ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yapılan protokol neticesinde mahpusların Buca Adalet Halk Kütüphanesinde bulunan kitaplardan da yararlanabildiği bilgisini vermiştir.

60. Kütüphanede 2 infaz ve koruma memuru çalışmaktadır. Görevli personel, mahpusların okumak istediği kitapları dilekçeyle talep ettiğini, taleplerin Kurum kütüphanesinden ve İlçe Halk Kütüphanesinden karşılandığını aktarmıştır. İdare son bir yıl içerisinde 288 mahpusun kütüphaneden yararlandığı bilgisini paylaşmıştır.

61. İdare, mahpusların Kurum kütüphanesinden ve halk kütüphanesinden 15 günde bir 6 adet kitap alabildiklerini ve ayrıca mahpusların şahıslarına ait 20 kitabı da yanlarında bulundurabildiğini belirtmiştir. Söz konusu durum görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından da teyit edilmiştir. Mahpuslar ayrıca kitaplara erişim konusunda herhangi bir engelle

karşılaşmadıklarını, ilgili personelin kendilerine yardımcı olduğunu, kitap listelerinin koğuşlara dağıtıldığını belirtmişlerdir. Ziyaret Heyetinin Kurum kütüphanesindeki incelemesinde; kütüphanenin havadar ve temiz olduğu, kütüphanede çalışma alanları bulunduğu, mahpuslara dağıtımı yapılan kitapların düzenli olarak kayıt altına alındığı, kütüphanede yabancı dilde kaynaklar bulunduğu gözlemlenmiştir.

62. Kurumda, 21 açık öğretim fakültesi öğrencisi, 13 açık öğretim lisesi öğrencisi ve 3 açık öğretim ortaokulu öğrencisi ile 28 örgün üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 65 öğrenci mahpus bulunduğu bilgisi İdare tarafından verilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, Kurum İdaresinin ders kitaplarının tedariki ve sınavlara girilmesi hususlarında kendilerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir.

63. Kurumda, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı 1 vaiz görev yapmaktadır. Vaizin cuma günü hariç haftanın 4 günü Kurumda bulunduğu anlaşılmıştır. Ziyaret Heyetinin vaizle yaptığı görüşmede, vaiz; psiko-sosyal servis birimiyle koordineli bir şekilde çalıştığını, koğuşlara ziyaretler gerçekleştirdiğini ve talep eden mahpuslarla kendi odalarında bireysel görüşmeler gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca mahpuslara yönelik temel dini bilgiler kursu ve hafızlık kursu düzenlenmektedir.

64. Kurumda meslek edindirme faaliyetleri kapsamında çini ve resim atölye çalışmaları yapılmaktadır. Atölye faaliyetleri 10'ar kişilik gruplar şeklinde yapılmaktadır. Atölyelerdeki çalışmalar, halk eğitim merkezi tarafından görevlendirilen usta öğretmenler tarafından yürütülmektedir. Ziyaret Heyetinin atölyede çalışan mahpuslarla yaptığı görüşmelerde çalışanlar; atölyelerdeki malzemelerin Kurum tarafından tedarik edildiğini, konuyu ilişkin olarak öncesinde eğitim aldıklarını ve atölye faaliyetlerine katılmaktan memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

65. İdare, mahpuslara yönelik olarak birinci kademe okuma-yazma, tasarım uygulama modeli, hijyen eğitimi, çini işlemeciliği ve heykel yapım kursları düzenlendiği bilgisini paylaşmıştır.

H. Dış Dünya İle Etkileşim

66. Kurumda 12 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Kurumda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) projesi kapsamında görüntülü görüşme sistemi alt yapısı ise bulunmamaktadır. İdare mevzuata uygun olarak normal infaz rejimine sahip mahpusların yakınlarıyla haftada 10 dakika telefon görüşmesi yaptığını, ağırlaştırılmış infaz rejimine tabi mahpusların ise iki haftada bir 10 dakika telefon görüşmesi yaptığı bilgisini

vermiştir. Görüşme yapılan mahpuslar, idarenin telefon görüşmeleriyle ilgili verdiği bilgilerle aynı yönde beyanda bulunmuş ve bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

67. Ziyaret Heyetinin açık ve kapalı görüş alanlarında yaptığı incelemede, alanların geniş, ferah ve temiz olduğu, alanlarda yeterli sayıda sandalye bulunduğu gözlemlenmiştir. Heyet tarafından ayrıca kapalı görüş kabinlerindeki telefonların çalışıp çalışmadığı test edilmiş ve telefonların çalıştığı anlaşılmıştır.

68. Normal infaz rejimine tabi mahpuslar ayda 1 açık görüşe, 3 defa da kapalı görüşe, ağırlaştırılmış infaz rejimine tabi mahpuslar ise ayda 1 açık ve 1’de kapalı görüşe çıkmaktadır. Mahpuslar açık ve kapalı görüşlerin önceden 40 dakika yapıldığını ancak daha sonradan söz konusu sürenin artırılarak 1 saate çıkarıldığını belirtmişlerdir.

69. Mahpuslar, avukat görüşme odasında avukatları ile görüştiklerini, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını beyan etmişlerdir. Ziyaret Heyeti tarafından avukat görüşme odalarında yapılan incelemede, odalarda kamera olmadığı, odaların mahpus ile avukatın konuşmasının duyulamayacağı ancak görülebileceği şekilde tasarlandığı görülmüş, bir odanın ise bu standarda uygun olmadığı tespit edilmiştir.

IV. TAVSİYELER

A. Değerlendirme

70. TİHEK’in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum Müdürünün ve Kurum personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

71. Kurum ısıtma sistemindeki arızaların tamir edilmesi ve kontrollerinin düzenli olarak sağlanması,⁵

72. Doku ve travma önleyici odadaki kokunun giderilmesi ve odalarda mahremiyetin sağlanması amacıyla kameraların tuvaletin bulunduğu alanı görmeyecek şekilde konumlandırılması veya görüntünün tuvaleti gören kısımlarının dijital olarak kapatılması gibi önlemlerin alınması,

73. Eş görüşme odalarının temizliğinin düzenli aralıklarla yapılması, ayrıca su basması sonucu kullanılamaz hale gelen odanın tamirat işlemlerinin yapılarak kullanıma hazır hale getirilmesi,

74. Mahpuslara yönelik eş görüşme ödülünün uygulanması,⁶

75. Kurumdaki arızalı kameranın tamir edilmesi,

76. Kurumda çamaşırhane kurulması ve mahpusların çamaşırlarını burada yıkatmasına imkân sağlanması,⁷

77. Kahvaltı menülerinin, her mahpusun sağlıklı ve güçlü olması için yeterli besin değeri içerecek şekilde hazırlanması,⁸

78. Kapalı spor salonunda masa tenisi oynanmasına imkân verecek ekipmanın tedarik edilmesi,

79. Avukat görüşme odalarından standartlara uygun olmayan odanın mahpuslar ile avukat arasında konuşulanların duyulamayacağı ancak ortamın görülebileceği bir hale getirilmesi,⁹

hususları tavsiye edilmektedir.

⁵ Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) Kural 13: “Mahpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uydukları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metreki başına düşen hava miktarına, asgari zemin alanına, aydınlatmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün koşullar karşılanır.”

⁶ Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik Madde 11: “Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.”

⁷ Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 19.2: “Bütün giysiler temiz ve uygun koşullarda tutulur. İç çamaşırları temizliğin korunması için, gerekli sıklıkta değiştirilir ve yıkanır.”

⁸ Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) Kural 22: “Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir.”

⁹ Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik; “Tutuklunun müdafisi, uzlaştırmacı ve arabulucu ile görüşmesi” kenar başlıklı, 19. Madde: “Tutuklu, vekâletname aranmaksızın müdafisi ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı, ancak; görüşmenin görevlilerce izlenebileceği bir ortamda, açık görüş usulüne tabi olarak görüşür. Bu kişilerin müdafisi ile yazışmaları denetime tabi tutulmaz.”

2. İzmir İl Jandarma Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

80. Hastane sevk raporu düzenlenmiş mahpusların hastane sevklerinin en kısa sürede gerçekleştirilmesi,¹⁰

hususları tavsiye edilmektedir.

3. İzmir İl Sağlık Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

81. İl Sağlık Müdürlüğü tarafından Kuruma geçici görevlendirmesi yapılan hekimin Kurumdaki görevlendirilme gün sayısının artırılması,

hususları tavsiye edilmektedir.

4. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiye

82. Kurumda kapasitenin üzerinde mahpus bulunduğundan sorununun çözümüne yönelik çalışmalar yapılması,

hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁰ Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar, Kural 27: “Özel bir tedaviye ya da ameliyata ihtiyacı olan mahpuslar, uzmanlaşmış kurumlara ya da sivil hastanelere nakledilir. Bir hapisanenin kendi hastane olanakları varsa, mahpuslar uygun tedavi ve bakım için sevk edildiklerinde bu birimler yeterli insan gücü ve donanıma sahip olur.”